

I

(Acte legislative)

DIRECTIVE

DIRECTIVA 2013/48/UE A PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI

din 22 octombrie 2013

privind dreptul de a avea acces la un avocat în cadrul procedurilor penale și al procedurilor privind mandatul european de arestare, precum și dreptul ca o persoană terță să fie informată în urma privării de libertate și dreptul de a comunica cu persoane terțe și cu autorități consulare în timpul privării de libertate

PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 82 alineatul (2) litera (b),

având în vedere propunerea Comisiei Europene,

după transmiterea proiectului de act legislativ către parlamentele naționale,

având în vedere avizul Comitetului Economic și Social European ⁽¹⁾,

după consultarea Comitetului Regiunilor,

hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară ⁽²⁾,

întrucât:

(1) Articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), articolul 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (denumită în continuare „convenția”) și articolul 14 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (denumit în continuare „PIDCP”) consacră dreptul la un proces echitabil. Articolul 48 alineatul (2) din cartă garantează respectarea dreptului la apărare.

(2) Uniunea și-a stabilit obiectivul de a menține și de a dezvolta un spațiu de libertate, securitate și justiție. În conformitate cu concluziile președinției Consiliului European de la Tampere din 15 și 16 octombrie 1999, în special punctul 33, principiul recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești și a altor decizii ale autorităților judiciare ar trebui să devină piatra de temelie a cooperării

judiciare în cauze civile și penale în cadrul Uniunii, întrucât consolidarea recunoașterii reciproce și apropierea necesară a legislației ar facilita cooperarea între autoritățile competente și protecția judiciară a drepturilor individuale.

(3) Conform articolului 82 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), „cooperarea judiciară în materie penală în cadrul Uniunii se întemeiază pe principiul recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești și a deciziilor judiciare [...]”.

(4) Punerea în aplicare a principiului recunoașterii reciproce a deciziilor în materie penală implică faptul că fiecare stat membru are încredere în sistemele de justiție penală ale celorlalte state membre. Gradul de recunoaștere reciprocă depinde, în mare măsură, de o serie de parametri, care includ mecanisme de protecție a drepturilor persoanelor suspectate sau acuzate și standarde comune minime, necesare pentru a se facilita aplicarea principiului recunoașterii reciproce.

(5) Cu toate că statele membre sunt părți la convenție și la PIDCP, experiența a arătat că doar acest element nu poate oferi întotdeauna un grad suficient de încredere în sistemele de justiție penală ale altor state membre.

(6) Recunoașterea reciprocă a deciziilor în materie penală poate funcționa în mod eficace doar într-un climat de încredere, în cadrul căruia nu doar autoritățile judecătorești, ci toți participanții la procesul penal consideră deciziile autorităților judecătorești din alte state membre ca fiind echivalente celor emise de propriile autorități, presupunând încredere nu numai în justetea normelor din alte state membre, ci și în faptul că aceste norme sunt aplicate în mod corect. Consolidarea încrederii reciproce necesită norme detaliate privind protecția drepturilor și garanțiilor procedurale care decurg din cartă, din convenție și din PIDCP. De asemenea, consolidarea încrederii reciproce necesită, prin intermediul prezentei directive și al altor măsuri, dezvoltarea în continuare în cadrul Uniunii a standardelor minime prevăzute în cartă și în convenție.

⁽¹⁾ JO C 43, 15.2.2012, p. 51.

⁽²⁾ Poziția Parlamentului European din 10 septembrie 2013 (nepublicată încă în Jurnalul Oficial) și Decizia Consiliului din 7 octombrie 2013.

- (7) Articolul 82 alineatul (2) din TFUE prevede instituirea unor norme minime aplicabile în statele membre pentru a facilita recunoașterea reciprocă a hotărârilor judecătorești și a deciziilor judiciare, precum și cooperarea judiciară și polițienească în materie penală cu dimensiune transfrontalieră. Articolul menționat se referă la „drepturile persoanelor în procedura penală” ca la unul dintre domeniile în care pot fi instituite norme minime.
- (8) Normele comune minime ar trebui să conducă la o mai mare încredere în sistemele de justiție penală ale tuturor statelor membre, fapt ce ar trebui să determine, la rândul său, o cooperare judiciară mai eficientă, într-un climat de încredere reciprocă, și promovarea pe teritoriul Uniunii a unei culturi în materie de drepturi fundamentale. Astfel de norme comune minime ar trebui să elimine obstacolele din calea liberei circulații a cetățenilor pe teritoriul statelor membre. Astfel de norme comune minime ar trebui instituite în ceea ce privește dreptul de a avea acces la un avocat în cadrul procedurilor penale, dreptul ca o persoană terță să fie informată în urma privării de libertate și dreptul de a comunica cu persoane terțe și cu autorități consulare în timpul privării de libertate.
- (9) La 30 noiembrie 2009, Consiliul a adoptat o rezoluție privind Foaia de parcurs pentru consolidarea drepturilor procedurale ale persoanelor suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale (denumită în continuare „foaia de parcurs”) ⁽¹⁾. Pe baza unei abordări etapizate, foaia de parcurs prevede adoptarea de măsuri privind dreptul la servicii de traducere și interpretare (măsura A), dreptul la informații cu privire la drepturi și informații privind capetele de acuzare (măsura B), dreptul la consultanță juridică și asistență juridică (măsura C), dreptul la comunicare cu rudele, cu angajatorii și cu autoritățile consulare (măsura D) și măsuri speciale de protecție pentru persoanele suspectate sau acuzate care sunt în situații vulnerabile (măsura E). Foaia de parcurs pune în evidență faptul că ordinea prezentării drepturilor este orientativă, putând fi modificată în funcție de priorități. Foaia de parcurs este concepută astfel încât să funcționeze ca un întreg; avantajele acesteia vor fi constatate pe deplin numai atunci când vor fi puse în aplicare toate părțile componente ale acesteia.
- (10) La 11 decembrie 2009, Consiliul European a salutat foaia de parcurs și a inclus-o în Programul de la Stockholm – O Europă deschisă și sigură în serviciul cetățenilor și pentru protecția acestora ⁽²⁾ (punctul 2.4). Consiliul European a subliniat că foaia de parcurs nu are un caracter exhaustiv și a invitat Comisia să examineze și alte elemente ale drepturilor procedurale minime pentru persoanele suspectate și acuzate și, în același timp, să evalueze dacă trebuie abordate și alte aspecte, de exemplu prezumția de nevinovăție, pentru a se promova o mai bună cooperare în domeniul respectiv.
- (11) Două măsuri au fost adoptate până în prezent în conformitate cu foaia de parcurs, și anume Directiva 2010/64/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 octombrie 2010 privind dreptul la interpretare și traducere în cadrul procedurilor penale ⁽³⁾ și Directiva 2012/13/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2012 privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale ⁽⁴⁾.
- (12) Prezenta directivă stabilește norme minime privind dreptul de a avea acces la un avocat în cadrul procedurilor de executare a unui mandat european de arestare în temeiul Deciziei-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre ⁽⁵⁾ (proceduri privind mandatul european de arestare) și dreptul ca o persoană terță să fie informată în urma privării de libertate și de a comunica cu persoane terțe și cu autorități consulare în timpul privării de libertate. Prin aceasta, se promovează aplicarea cartei, în special a articolelor 4, 6, 7, 47 și 48, prin dezvoltarea articolelor 3, 5, 6 și 8 din convenție, astfel cum au fost interpretate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care, în jurisprudența sa, stabilește periodic standarde cu privire la dreptul de a avea acces la un avocat. Jurisprudența respectivă prevede, printre altele, faptul că caracterul echitabil al procedurilor impune ca o persoană suspectată sau acuzată să poată obține întreaga gamă de servicii legată în mod specific de asistența juridică. În această privință, avocații persoanei suspectate sau acuzate ar trebui să fie în măsură să asigure, fără restricție, aspectele fundamentale ale apărării persoanei respective.
- (13) Fără a aduce atingere obligațiilor statelor membre asumate în temeiul convenției de a garanta dreptul la un proces echitabil, procedurile referitoare la infracțiunile minore care au loc într-o închisoare și procedurile referitoare la infracțiunile săvârșite în context militar instrumentate de un comandant nu ar trebui considerate proceduri penale în sensul prezentei directive.
- (14) Prezenta directivă ar trebui pusă în aplicare luându-se în considerare dispozițiile din Directiva 2012/13/UE, care dispune ca persoanelor suspectate sau acuzate să li se pună la dispoziție cu promptitudine informații privind dreptul de a avea acces la un avocat, iar persoanelor suspectate sau acuzate care sunt arestate sau deținute să li se pună la dispoziție cu promptitudine o notă scrisă privind drepturile, conținând informații privind dreptul de a avea acces la un avocat.
- (15) Termenul „avocat” în cadrul prezentei directive se referă la orice persoană care, în conformitate cu dreptul intern, este calificată și îndrituită, inclusiv prin acreditarea de către un organism autorizat, să ofere consultanță și asistență juridică persoanelor suspectate sau acuzate.
- (16) În unele state membre, o altă autoritate decât o instanță competentă în materie penală este competentă să aplice, pentru infracțiuni relativ minore, alte sancțiuni decât lipsirea de libertate. Această posibilitate există, de exemplu, în cazul infracțiunilor rutiere săvârșite pe scară largă și care pot fi constatate în urma unui

⁽¹⁾ JO C 295, 4.12.2009, p. 1.

⁽²⁾ JO C 115, 4.5.2010, p. 1.

⁽³⁾ JO L 280, 26.10.2010, p. 1.

⁽⁴⁾ JO L 142, 1.6.2012, p. 1.

⁽⁵⁾ JO L 190, 18.7.2002, p. 1.

- control rutier. În asemenea situații, nu ar fi rezonabil să se ceară autorității competente să garanteze toate drepturile din prezenta directivă. Atunci când legislația unui stat membru prevede aplicarea unei sancțiuni pentru infracțiuni minore de către o astfel de autoritate și există fie dreptul de a introduce o cale de atac, fie posibilitatea ca acea cauză să fie deferită unei instanțe cu competențe în materie penală, prezenta directivă ar trebui, prin urmare, să se aplice numai în cazul procedurilor desfășurate în fața respectivei instanțe ca urmare a exercitării unei astfel de căi de atac.
- (17) În unele state membre, anumite infracțiuni minore, în special infracțiunile rutiere minore, infracțiunile minore legate de reglementărilor municipale generale și infracțiunile minore contra ordinii publice, sunt considerate infracțiuni în sensul deplin al cuvântului. În asemenea situații, nu ar fi rezonabil să se ceară autorităților competente să garanteze toate drepturile în temeiul prezentei directive. În cazul în care dreptul unui stat membru prevede, în ceea ce privește infracțiunile minore, faptul că lipsirea de libertate nu poate fi aplicată ca sancțiune, prezenta directivă ar trebui să se aplice, prin urmare, numai procedurilor desfășurate în cadrul unei instanțe competente în materie penală.
- (18) Domeniul de aplicare al prezentei directive referitor la anumite infracțiuni minore ar trebui să nu aducă atingere obligațiilor statelor membre în temeiul convenției de a asigura dreptul la un proces echitabil, inclusiv obținerea de asistență juridică din partea unui avocat.
- (19) Statele membre ar trebui să asigure faptul că persoanele suspectate sau acuzate au dreptul de a avea acces la un avocat, fără întârzieri nejustificate în conformitate cu prezenta directivă. În orice caz, persoanelor suspectate sau acuzate ar trebui să li se asigure accesul la un avocat pe durata procedurilor penale în fața instanței, dacă acestea nu au renunțat la acest drept.
- (20) În sensul prezentei directive, interogarea nu include interogarea preliminară de către poliție sau de către o altă autoritate de aplicare a legii al cărei scop este de a: identifica persoana în cauză; verifica deținerea de arme sau alte aspecte similare privind siguranța; stabili oportunitatea declanșării unei anchete, de exemplu în cursul unui control în trafic sau în cursul unor verificări prin sondaj în cazul în care o persoană suspectată sau acuzată nu a fost încă identificată.
- (21) Atunci când o altă persoană decât o persoană suspectată sau acuzată, cum ar fi un martor, devine o persoană suspectată sau acuzată, persoana respectivă ar trebui protejată împotriva autoincriminării și are dreptul la tăcere, astfel cum confirmă jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Prin urmare, prezenta directivă face o trimitere expresă la situația practică în care o astfel de persoană devine o persoană suspectată sau acuzată în cursul interogării de către poliție sau de către o altă autoritate de aplicare a legii în contextul procedurilor penale. Atunci când, pe parcursul interogării, o altă persoană decât o persoană suspectată sau acuzată devine o persoană suspectată sau acuzată, orice interogare ar trebui suspendată imediat. Totuși, interogarea poate fi continuată dacă persoana în cauză a fost informată că este o persoană suspectată sau acuzată și este în măsură să își exercite pe deplin drepturile din prezenta directivă.
- (22) Persoanele suspectate sau acuzate ar trebui să aibă dreptul de a avea întreveneri confidențiale cu avocatul care le reprezintă. Statele membre pot stabili măsuri practice referitoare la durata și frecvența unor astfel de întreveneri, ținând seama de împrejurările procedurii, în special de complexitatea cauzei și etapele procedurale aplicabile. Statele membre pot lua, de asemenea, măsuri practice pentru a garanta siguranța și securitatea, în special a avocatului și a persoanei suspectate sau acuzate, în locul în care se desfășoară o astfel de întrevedere. Astfel de măsuri practice ar trebui să nu aducă atingere exercitării efective sau substanței dreptului persoanei suspectate sau acuzate de a avea întreveneri cu avocatul său.
- (23) Persoanele suspectate sau acuzate ar trebui să aibă dreptul să comunice cu avocatul care le reprezintă. O astfel de comunicare poate avea loc în orice etapă, inclusiv înainte de orice exercitare a dreptului de a avea o întrevedere cu avocatul respectiv. Statele membre pot lua măsuri practice referitoare la durata, frecvența și mijloacele unei astfel de comunicări, inclusiv în ceea ce privește utilizarea videoconferințelor și a altor tehnologii de comunicare pentru a permite ca astfel de comunicații să aibă loc. Astfel de măsuri practice ar trebui să nu aducă atingere exercitării efective și substanței dreptului persoanelor suspectate sau acuzate de a comunica cu avocatul lor.
- (24) În ceea ce privește anumite infracțiuni minore, prezenta directivă ar trebui să nu împiedice statele membre să organizeze exercitarea dreptului persoanei suspectate sau acuzate de a avea acces la un avocat prin intermediul convorbirilor telefonice. Cu toate acestea, limitarea dreptului în acest fel ar trebui aplicată doar în cazurile în care persoana suspectată sau acuzată nu va fi interogată de către poliție sau de către o altă autoritate de aplicare a legii.
- (25) Statele membre ar trebui să garanteze faptul că persoanele suspectate sau acuzate au dreptul ca avocatul lor să fie prezent și să participe efectiv atunci când sunt interogate de către poliție sau de către o altă autoritate de aplicare a legii sau judiciară, inclusiv în cursul audierilor în instanță. O astfel de participare ar trebui să fie în conformitate cu orice procedură din dreptul intern care poate reglementa participarea unui avocat în timpul interogării persoanei suspectate sau acuzate de către poliție sau de către o altă autoritate de aplicare a legii sau judiciară, inclusiv în cursul audierii în instanță, cu condiția ca astfel de proceduri să nu aducă atingere exercitării efective și substanței dreptului vizat. În

timpul interogării persoanei suspectate sau acuzate de către poliție sau de către o altă autoritate de aplicare a legii sau judiciară sau la o audiere în instanță, avocatul poate, printre altele, în conformitate cu astfel de proceduri, să adreseze întrebări, să solicite clarificări și să facă declarații, care ar trebui să se înregistreze în conformitate cu dreptul intern.

- (26) Persoanele suspectate sau acuzate au dreptul ca avocatul lor să participe la acțiuni de anchetare sau de strângere de probe, în măsura în care acestea sunt prevăzute în dreptul intern respectiv și în măsura în care participarea persoanelor suspectate sau acuzate este obligatorie sau permisă. Astfel de acte ar trebui să includă cel puțin identificarea suspectilor, la care persoana suspectată sau acuzată participă alături de alte persoane pentru a fi identificată de către o victimă sau de către un martor; confruntări, la care o persoană suspectată sau acuzată este adusă alături de unul sau mai mulți martori sau victime atunci când aceste persoane sunt în dezacord cu privire la fapte sau chestiuni importante; și reconstituiri ale infracțiunilor în prezența persoanei suspectate sau acuzate, pentru a înțelege mai bine maniera și circumstanțele în care a fost săvârșită o infracțiune și pentru a adresa întrebări specifice persoanei suspectate sau acuzate. Statele membre pot stabili măsuri practice referitoare la prezența unui avocat în timpul acțiunilor de anchetare sau de strângere de probe. Astfel de măsuri practice ar trebui să nu aducă atingere exercitării efective și substanței drepturilor vizate. Atunci când avocatul este prezent în timpul acțiunilor de anchetare sau de strângere de probe, acest lucru ar trebui consemnat potrivit procedurii de înregistrare în conformitate cu dreptul statului membru respectiv.
- (27) Statele membre ar trebui să depună eforturi pentru a pune la dispoziție informații de ordin general, de exemplu pe un site internet sau printr-o broșură care să fie disponibilă la secțiile de poliție, pentru a facilita obținerea unui avocat de către persoanele suspectate sau acuzate. Totuși, statele membre nu ar trebui să fie obligate să asigure în mod activ asistența unui avocat pentru persoanele suspectate sau acuzate care nu sunt lipsite de libertate, dacă persoanele respective nu au luat ele însele măsuri pentru a fi asistate de un avocat. Persoana suspectată sau acuzată în cauză ar trebui să poată contacta și consulta în mod liber un avocat și să poată beneficia de asistența acestuia.
- (28) În cazul în care persoane suspectate sau acuzate sunt lipsite de libertate, statele membre ar trebui să adopte măsurile necesare pentru a se asigura că astfel de persoane sunt în măsură să își exercite în mod efectiv dreptul de a avea acces la un avocat, inclusiv prin punerea la dispoziție a unui avocat în situația în care persoanele respective nu au unul, cu excepția cazului în care au renunțat la dreptul respectiv. Măsurile ar putea include, printre altele, punerea la dispoziție de către autoritățile competente a unui avocat pe baza unei liste cu avocați disponibili din care persoana suspectată sau acuzată ar putea alege. Măsurile le-ar putea include pe cele referitoare la asistență juridică, după caz.
- (29) Condițiile în care persoane suspectate sau acuzate sunt lipsite de libertate ar trebui să respecte în totalitate standardele instituite în convenție, în cartă și în jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene (denumită în continuare „Curtea de Justiție”) și a Curții Europene a Drepturilor Omului. Atunci când asigură asistență în temeiul prezentei directive unei persoane suspectate sau acuzate lipsite de libertate, avocatul respectiv ar trebui să poată să pună o întrebare autorităților competente cu privire la condițiile în care este lipsită de libertate persoana respectivă.
- (30) În cazurile poziției geografice izolate a persoanei suspectate sau acuzate, cum ar fi în teritoriile de peste mări, sau în situația în care statul membru este angajat în operații militare sau participă la acestea în afara teritoriului său, statelor membre li se permite să deroge temporar de la dreptul persoanei suspectate sau acuzate de a avea acces la un avocat fără întârzieri nejustificate după lipsirea de libertate. Pe durata unei astfel de derogări temporare, autoritățile competente nu ar trebui să interogheze persoana vizată sau să efectueze vreo acțiune de anchetare sau de strângere de probe prevăzută în prezenta directivă. În situația în care, din cauza poziției geografice izolate a persoanei suspectate sau acuzate, accesul imediat de către un avocat nu este posibil, statele membre ar trebui să faciliteze comunicarea prin teleconferință sau videoconferință, cu excepția cazului în care acest lucru este imposibil.
- (31) Statelor membre ar trebui să li se permită să deroge temporar de la asigurarea dreptului de a avea acces la un avocat în cursul urmăririi penale atunci când este necesară, în cazuri de urgență, prevenirea unor consecințe negative grave pentru viața, libertatea sau integritatea fizică a unei persoane. Pe durata unei derogări temporare pentru un astfel de temei, autoritățile competente pot interoga persoane suspectate sau acuzate în absența avocatului, cu condiția ca acestea să fi fost informate cu privire la dreptul lor la tăcere și că își pot exercita dreptul respectiv, iar respectiva interogare să nu aducă atingere dreptului la apărare, nici privilegiului împotriva autoincriminării. Interogarea poate avea loc numai în scopul și măsura necesare pentru obținerea informațiilor esențiale pentru a preveni consecințe negative grave pentru viața, libertatea sau integritatea fizică a unei persoane. Orice abuz de această derogare ar aduce atingere în mod iremediabil, în principiu, dreptului la apărare.

- (32) Statelor membre ar trebui, de asemenea, să li se permită să deroge temporar de la asigurarea dreptului de a avea acces la un avocat în cursul urmăririi penale în situația în care este absolut necesară acțiunea imediată a autorităților de anchetă pentru a preveni periclitarea considerabilă a procedurilor penale, în special pentru a preveni distrugerea sau alterarea probelor esențiale, sau pentru a preveni interacțiuni cu martorii. Pe durata unei derogări temporare pentru un astfel de temei, autoritățile competente pot interoga persoane suspectate sau acuzate în absența avocatului, cu condiția ca acestea să fi fost informate cu privire la dreptul lor la tăcere și că își pot exercita dreptul respectiv, iar respectiva interogare să nu aducă atingere dreptului la apărare, nici privilegiului împotriva autoincriminării. Interogarea poate avea loc numai în scopul și măsura necesare pentru obținerea informațiilor esențiale pentru a preveni periclitarea considerabilă a procedurilor penale. Orice abuz de această derogare ar aduce atingere în mod iremediabil, în principiu, dreptului la apărare.
- (33) Confidențialitatea comunicării dintre persoane suspectate sau acuzate și avocatul lor este esențială pentru asigurarea exercitării efective a dreptului la apărare și este o parte esențială a dreptului la un proces echitabil. Prin urmare, statele membre ar trebui să respecte confidențialitatea întrevederilor și a altor forme de comunicare dintre avocat și persoana suspectată sau acuzată în exercitarea dreptului de a avea acces la un avocat prevăzut în prezenta directivă, fără derogare. Prezenta directivă nu aduce atingere procedurilor care abordează situația în care există circumstanțe de fapt și obiective care determină bănuiala că avocatul este implicat într-o infracțiune alături de persoana suspectată sau acuzată. Orice activitate infracțională a unui avocat ar trebui să nu fie considerată asistență legitimă acordată persoanelor suspectate sau acuzate în cadrul prezentei directive. Obligația de a respecta confidențialitatea implică nu numai faptul că statele membre ar trebui să se abțină de la amestecul în această comunicare sau în a avea acces la această comunicare, dar și faptul că, atunci când persoanele suspectate sau acuzate sunt lipsite de libertate sau se găsesc într-un loc aflat sub controlul statului, statele membre ar trebui să garanteze faptul că modalitățile de comunicare susțin și protejează confidențialitatea. Aceasta nu aduce atingere mecanismelor existente în centrele de detenție, menite să împiedice trimiterea de colete ilicite către deținuți, cum ar fi verificarea corespondenței, cu condiția ca astfel de mecanisme să nu permită autorităților competente să citească corespondența dintre persoanele suspectate sau acuzate și avocatul lor. Prezenta directivă nu aduce atingere nici procedurilor din dreptul intern conform cărora transmiterea corespondenței poate fi respinsă dacă expeditorul nu este de acord ca corespondența să fie în primul rând trimisă unei instanțe competente.
- (34) Prezenta directivă ar trebui să nu se aplice unei încălcări a confidențialității ocazionate de o operație de supraveghere legală de către autoritățile competente. De asemenea, prezenta directivă ar trebui să nu aducă atingere activității care este desfășurată, de exemplu, de către serviciile de informații naționale cu scopul de a proteja securitatea națională în conformitate cu articolul 4 alineatul (2) din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) sau care intră sub incidența articolului 72 din TFUE, care prevede că titlul V privind spațiul de libertate, securitate și justiție nu aduce atingere exercitării responsabilităților care revin statelor membre pentru menținerea ordinii publice și pentru apărarea securității interne.
- (35) Persoanele suspectate sau acuzate care sunt lipsite de libertate ar trebui să aibă dreptul de a informa cu privire la lipsirea de libertate, fără întârzieri nejustificate, cel puțin o persoană, de exemplu o rudă sau un angajator, desemnată de ele, cu condiția ca aceasta să nu aducă atingere cursului normal al procedurilor penale împotriva persoanei respective sau al oricăror alte proceduri penale. Statele membre pot lua măsurile practice referitoare la aplicarea acestui drept. Astfel de măsuri ar trebui să nu aducă atingere exercitării efective și substanței dreptului vizat. Cu toate acestea, în cazuri rare, excepționale, ar trebui să existe posibilitatea derogării temporare de la acest drept când acest lucru este justificat, ținând seama de circumstanțele specifice ale cazului, de un motiv imperios, astfel cum se prevede în prezenta directivă. Atunci când autoritățile competente iau în calcul o astfel de derogare temporară în privința unei anumite persoane terțe, acestea ar trebui ca în primul rând să analizeze dacă o altă persoană terță, numită de persoana suspectată sau acuzată, ar putea fi informată cu privire la lipsirea de libertate.
- (36) Persoanele suspectate sau acuzate ar trebui să aibă, cât sunt lipsite de libertate, dreptul de a comunica fără întârzieri nejustificate cu cel puțin o persoană terță, cum ar fi o rudă, desemnată de acestea. Statele membre pot limita sau amâna exercitarea acestui drept având în vedere cerințele imperative sau cerințele operaționale proporționale. Astfel de cerințe ar putea include, între altele, necesitatea de a preveni consecințe negative grave pentru viața, libertatea sau integritatea fizică a unei persoane, necesitatea de a preveni prejudicierea procedurilor penale, necesitatea de a preveni o infracțiune, necesitatea de a aștepta o audiere publică, necesitatea de a proteja victimele infracțiunii. Atunci când autoritățile competente iau în calcul limitarea sau amânarea exercitării dreptului de a comunica cu privire la o anumită persoană terță, acestea ar trebui ca în primul rând să analizeze dacă persoanele suspectate sau acuzate ar putea comunica cu o altă persoană terță desemnată de ele. Statele membre pot lua măsuri practice referitoare la calendarul, mijloacele, durata și frecvența comunicării cu persoanele terțe, ținând seama de necesitatea de a menține ordinea, siguranța și securitatea în locul în care persoana este lipsită de libertate.

- (37) Drepturile persoanelor suspectate sau acuzate care sunt lipsite de libertate la asistență consulară este consacrat în articolul 36 din Convenția de la Viena din 1963 privind relațiile consulare, fiind un drept conferit statelor de a avea acces la resortisanții lor. Prezenta directivă conferă un drept analog persoanelor suspectate sau acuzate care sunt lipsite de libertate, în funcție de dorința acestora. Protecția consulară poate fi exercitată de autoritățile diplomatice atunci când acestea acționează în calitate de autorități consulare.
- (38) Statele membre ar trebui să precizeze în mod clar în dreptul lor intern motivele și criteriile pentru orice derogare temporară de la drepturile conferite în temeiul prezentei directive și ar trebui să facă uz în mod restrictiv de aceste derogări temporare. Orice astfel de derogare temporară ar trebui să fie proporțională, strict limitată în timp, să nu se bazeze exclusiv pe tipul sau gravitatea presupusei infracțiuni și să nu aducă atingere caracterului echitabil general al procedurilor. Statele membre ar trebui să asigure faptul că atunci când o autoritate judiciară, care nu este un judecător sau o instanță, a autorizat o derogare temporară în temeiul prezentei directive, decizia de autorizare a derogării temporare poate fi evaluată de o instanță, cel puțin în procedura în fața instanței.
- (39) Persoanele suspectate sau acuzate ar trebui să poată să renunțe la un drept conferit de prezenta directivă, cu condiția să li se fi pus la dispoziție informații privind conținutul dreptului în cauză și posibilele consecințe ale renunțării la acesta. În momentul oferirii unor astfel de informații, ar trebui luată în considerare situația specifică a persoanelor suspectate sau acuzate în cauză, inclusiv vârsta și starea psihică și fizică a acestora.
- (40) Renunțarea și circumstanțele acesteia ar trebui înregistrate pe baza procedurii de înregistrare în conformitate cu legislația statului membru în cauză. Acest lucru ar trebui să nu genereze obligații suplimentare pentru statele membre privind introducerea de noi mecanisme sau să creeze sarcini administrative suplimentare.
- (41) În cazul în care persoana suspectată sau acuzată revocă o renunțare în conformitate cu prezenta directivă, ar trebui să nu fie necesară repetarea interogării sau a oricărei acțiuni procedurale care a fost efectuată în perioada renunțării la dreptul respectiv.
- (42) Persoana care face obiectul unui mandat european de arestare (denumită în continuare „persoana căutată”) ar trebui să aibă dreptul de a avea acces la un avocat în statul membru de executare, pentru a avea posibilitatea să își exercite drepturile în mod efectiv în temeiul Deciziei-cadru 2002/584/JAI. Atunci când un avocat participă la o audiere a unei persoane căutate efectuată de către o autoritate judiciară de executare, avocatul respectiv poate, printre altele, în conformitate cu procedurile prevăzute în dreptul intern, să adreseze întrebări, să solicite clarificări și să facă declarații. Faptul că avocatul a participat la astfel de audieri ar trebui să fie consemnat utilizând procedura de înregistrare în conformitate cu dreptul statului membru respectiv.
- (43) Persoanele căutate ar trebui să aibă dreptul de a avea întâlniri în mod confidențial cu avocatul care le reprezintă în statul membru de executare. Statele membre pot lua măsuri practice referitoare la durata și frecvența acestor întâlniri, luând în considerare circumstanțele specifice ale cazului. Statele membre pot lua, de asemenea, măsuri practice pentru a garanta siguranța și securitatea, în special a avocatului și a persoanei căutate, în locul în care are loc întâlnirea dintre avocat și persoana căutăată. Astfel de măsuri practice ar trebui să nu aducă atingere exercitării efective și substanței dreptului persoanelor căutate de a avea întâlniri cu avocatul lor.
- (44) Persoanele căutate ar trebui să aibă dreptul de a comunica cu avocatul care le reprezintă în statul membru de executare. Această comunicare ar trebui să poată avea loc în orice etapă, inclusiv înainte de orice exercitare a dreptului de a avea o întâlnire cu avocatul. Statele membre pot lua măsuri practice referitoare la durata, frecvența și mijloacele de comunicare dintre persoanele căutate și avocatul lor, inclusiv în ceea ce privește utilizarea videoconferințelor și a altor tehnologii ale comunicațiilor pentru a permite ca aceste comunicații să aibă loc. Astfel de măsuri practice ar trebui să nu aducă atingere exercitării efective și substanței dreptului persoanelor căutate de a comunica cu avocatul lor.
- (45) Statele membre de executare ar trebui să adopte măsurile necesare pentru a se asigura că persoanele căutate sunt în măsură să își exercite în mod efectiv dreptul de a avea acces la un avocat în statul membru de executare, inclusiv prin asigurarea asistenței unui avocat în situația în care persoanele căutate nu au unul, cu excepția cazului în care acestea au renunțat la dreptul respectiv. Măsurile, inclusiv cele privind asistența juridică, dacă este cazul, ar trebui să fie reglementate în dreptul intern. Acestea ar putea include, printre altele, punerea la dispoziție de către autoritățile competente a unui avocat pe baza unei liste de avocați disponibili din care persoanele căutate ar putea alege.
- (46) Fără întârzieri nejustificate de la momentul informării cu privire la faptul că o persoană căutăată dorește să desemneze un avocat în statul membru emitent, autoritatea competentă a respectivului stat membru ar trebui să furnizeze informații persoanei căutate pentru

- a-i facilita desemnarea unui avocat în respectivul stat membru. Aceste informații ar putea, de exemplu, să includă o listă actuală a avocaților sau numele unui avocat de serviciu din statul emitent care poate furniza informații și consultanță în cauzele cu mandat european de arestare. Statele membre ar putea solicita ca baroul adecvat să întocmească o astfel de listă.
- (47) Procedura de predare este esențială pentru cooperarea în materie penală dintre statele membre. Respectarea termenelor prevăzute de Decizia-cadru 2002/584/JAI este extrem de importantă în vederea unei astfel de cooperări. Prin urmare, în timp ce persoanele căutate ar trebui să fie în măsură să își exercite pe deplin drepturile în temeiul prezentei directive în cadrul procedurilor privind mandatul european de arestare, respectivele termene ar trebui respectate.
- (48) În așteptarea unui act legislativ al Uniunii privind asistența juridică, statele membre ar trebui să aplice dreptul lor intern în ceea ce privește asistența juridică, care trebuie să fie în conformitate cu carta, cu convenția și cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.
- (49) În conformitate cu principiul eficacității dreptului Uniunii, statele membre ar trebui să pună în aplicare căi de atac adecvate și eficiente pentru a proteja drepturile conferite persoanelor prin prezenta directivă.
- (50) Statele membre ar trebui să se asigure că atunci când se evaluează declarațiile făcute de persoanele suspectate sau acuzate sau probele obținute prin încălcarea dreptului lor la un avocat sau în cazurile în care o derogare de la acest drept a fost autorizată în conformitate cu prezenta directivă, ar trebui respectate dreptul la apărare și echitatea procedurilor. În acest context, ar trebui avută în vedere jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului care a stabilit că dreptului la apărare i se va aduce, în principiu, un prejudiciu iremediabil atunci când declarațiile incriminatoare făcute în cursul interogatoriului efectuat de poliție în lipsa accesului la un avocat sunt utilizate pentru condamnare. Acest fapt ar trebui să nu aducă atingere utilizării declarațiilor în alte scopuri permise în temeiul dreptului intern precum necesitatea de a executa acțiuni urgente de anchetare pentru a evita săvârșirea altor infracțiuni sau consecințe negative grave pentru orice persoană sau referitor la o necesitate urgentă de a preveni periclitarea considerabilă a procedurilor penale în situația în care accesul la un avocat sau întârzierea anchetării ar prejudicia în mod iremediabil o anchetă în curs referitoare la o infracțiune gravă. În plus, acest fapt ar trebui să nu aducă atingere normelor sau sistemelor naționale referitoare la admisibilitatea probelor și ar trebui să nu împiedice statele membre să mențină un sistem prin care toate probele existente pot fi prezentate în fața unei instanțe sau a unui judecător, fără să existe o evaluare separată sau anterioară a admisibilității acestor probe.
- (51) Obligația de diligență către persoanele suspectate sau acuzate care se află într-o poziție potențial vulnerabilă stă la baza unei administrări echitabile a justiției. Organele de urmărire penală, autoritățile de aplicare a legii și cele judiciare ar trebui, prin urmare, să faciliteze exercitarea în mod efectiv de către aceste persoane a drepturilor prevăzute în prezenta directivă, de exemplu prin luarea în considerare a oricărei vulnerabilități potențiale care afectează capacitatea acestora de a-și exercita dreptul de a avea acces la un avocat și dreptul ca o terță persoană să fie informată la momentul privării de libertate și prin adoptarea de măsuri adecvate pentru a asigura garantarea respectivelor drepturi.
- (52) Prezenta directivă susține drepturile și principiile fundamentale recunoscute de cartă, inclusiv interzicerea torturii și a tratamentului inuman și degradant, dreptul la libertate și securitate, respectarea vieții private și de familie, dreptul la integritatea persoanei, drepturile copilului, integrarea persoanelor cu handicap, dreptul la o cale de atac efectivă și la un proces echitabil, prezumția de nevinovăție și dreptul la apărare. Prezenta directivă ar trebui pusă în aplicare în conformitate cu drepturile și principiile menționate.
- (53) Statele membre ar trebui să asigure că dispozițiile prezentei directive, în cazurile în care corespund drepturilor garantate de convenție, sunt puse în aplicare în conformitate cu cele din convenție și astfel cum au fost dezvoltate de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.
- (54) Prezenta directivă stabilește norme minime. Statele membre pot extinde drepturile stabilite prin prezenta directivă pentru a oferi un nivel mai ridicat de protecție. Un astfel de nivel mai ridicat de protecție ar trebui să nu constituie un obstacol în calea recunoașterii reciproce a hotărârilor judiciare pe care aceste norme sunt menite să le faciliteze. Nivelul de protecție ar trebui să nu fie inferior standardelor prevăzute de cartă și de convenție, astfel cum sunt interpretate de jurisprudența Curții de Justiție și a Curții Europene a Drepturilor Omului.
- (55) Prezenta directivă promovează drepturile copiilor și ține seama de Orientările Consiliului Europei privind o justiție în interesul copilului, în special de dispozițiile privind informarea și consilierea care trebuie acordate copiilor. Prezenta directivă asigură faptul că persoanelor suspectate și acuzate, inclusiv copiilor, le sunt oferite informații adecvate pentru a înțelege consecințele renunțării la un drept în temeiul prezentei directive și faptul că orice astfel de renunțare se face în mod voluntar și neechivoc. În cazul în care persoana suspectată sau acuzată este un copil, titularul răspunderii părintești ar trebui să fie informat cât mai curând posibil după lipsirea de libertate a copilului și motivele care au dus la acest lucru. Dacă furnizarea unor astfel de informații titularului răspunderii părintești contravine intereselor superioare ale copilului, în locul acestuia ar trebui informată o altă persoană adultă adecvată, spre exemplu o rudă. Acest

lucru ar trebui să nu aducă atingere dispozițiilor de drept intern care prevăd că orice autoritate, instituție sau persoană specifică, în special cele responsabile cu protecția sau interesul superior al copiilor, ar trebui să fie, de asemenea, informată în legătură cu lipsirea de libertate a unui copil. Statele membre ar trebui să se abțină de la a limita sau a amâna exercitarea dreptului de a comunica cu o persoană terță cu privire la persoane suspectate sau acuzate care sunt copii și care sunt lipsite de libertate, cu excepția circumstanțelor excepționale. Atunci când se aplică o amânare, copilul ar trebui, totuși, să nu fie ținut în detenție în izolare (incommunicado), ci ar trebui să i se permită să comunice, de exemplu, cu o instituție sau o persoană care răspunde de protecția sau interesul superior al copiilor.

- (56) În conformitate cu Declarația politică comună din 28 septembrie 2011 a statelor membre și a Comisiei privind documentele explicative⁽¹⁾, statele membre s-au angajat să însoțească, în cazurile justificate, notificarea măsurilor de transpunere cu unul sau mai multe documente care să explice relația dintre componentele unei directive și părțile corespunzătoare din instrumentele naționale de transpunere. În ceea ce privește prezenta directivă, legiuitorul consideră că este justificată transmiterea unor astfel de documente.
- (57) Deoarece obiectivele prezentei directive, și anume stabilirea unor norme minime comune privind dreptul de a avea acces la un avocat în cadrul procedurilor penale și al procedurilor privind mandatul european de arestare și dreptul ca o persoană terță să fie informată cu privire la lipsirea de libertate și de a comunica cu persoane terțe și cu autorități consulare în cazul lipirii de libertate, nu pot fi realizate în mod satisfăcător de către statele membre, dar, având în vedere amploarea măsurii, pot fi realizate mai bine la nivelul Uniunii, Uniunea poate adopta măsuri, în conformitate cu principiul subsidiarității, astfel cum este prevăzut la articolul 5 din TUE. În conformitate cu principiul proporționalității, astfel cum este enunțat la articolul respectiv, prezenta directivă nu depășește ceea ce este necesar pentru atingerea acestor obiective.
- (58) În conformitate cu articolele 1 și 2 din Protocolul nr. 21 privind poziția Regatului Unit și a Irlandei cu privire la spațiul de libertate, securitate și justiție, anexat la TUE și la TFUE, și fără a aduce atingere articolului 4 din protocolul menționat, statele membre respective nu participă la adoptarea prezentei directive, nu au obligații în temeiul acesteia și nu fac obiectul aplicării sale.
- (59) În conformitate cu articolele 1 și 2 din Protocolul nr. 22 privind poziția Danemarcei, anexat la TUE și la TFUE, Danemarca nu participă la adoptarea prezentei directive, nu are obligații în temeiul acesteia și nu face obiectul aplicării sale,

ADOPTĂ PREZENTA DIRECTIVĂ:

Articolul 1

Obiect

Prezenta directivă stabilește norme minime privind drepturile persoanelor suspectate și acuzate în procedurile penale și ale persoanelor care fac obiectul procedurilor în temeiul Deciziei-cadru 2002/584/JAI (denumite în continuare „procedurile privind mandatul european de arestare”) de a avea acces la un avocat și ca o persoană terță să fie informată cu privire la lipsirea de libertate și de a comunica cu persoane terțe și cu autorități consulare în timpul lipirii de libertate.

Articolul 2

Domeniul de aplicare

(1) Prezenta directivă se aplică persoanelor suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale din momentul în care li s-a adus la cunoștință de către autoritățile competente ale unui stat membru, prin notificare în mod oficial sau în alt mod, faptul că sunt suspectate sau acuzate de săvârșirea unei infracțiuni, indiferent dacă sunt sau nu lipsite de libertate. Directiva se aplică până în momentul finalizării procedurilor, prin aceasta înțelegându-se stabilirea în mod definitiv că persoana suspectată sau acuzată a săvârșit infracțiunea, inclusiv, dacă este cazul, pronunțarea sentinței și soluționarea oricărei căi de atac.

(2) Prezenta directivă se aplică persoanelor care fac obiectul procedurilor privind mandatul european de arestare (denumite în continuare „persoane căutate”) din momentul arestării lor în statul membru de executare, în conformitate cu articolul 10.

(3) Prezenta directivă se aplică, de asemenea, în aceleași condiții ca cele prevăzute la alineatul (1), altor persoane decât cele suspectate sau acuzate care, în cursul interogării efectuate de poliție sau de o altă autoritate de aplicare a legii, devin persoane suspectate sau acuzate.

(4) Fără a aduce atingere dreptului la un proces echitabil, în ceea ce privește infracțiunile minore:

(a) în cazul în care legislația unui stat membru prevede aplicarea unei sancțiuni de către o altă autoritate decât o instanță competentă în materie penală, iar aplicarea unei astfel de sancțiuni poate fi atacată în fața unei astfel de instanțe sau deferită unei astfel de instanțe; sau

(b) în cazul în care privarea de libertate nu poate fi impusă ca sancțiune,

prezenta directivă se aplică numai procedurilor în fața unei instanțe competente în materie penală.

⁽¹⁾ JO C 369, 17.12.2011, p. 14.

În orice caz, prezenta directivă se aplică în mod deplin atunci când persoana suspectată sau acuzată este lipsită de libertate, indiferent de stadiul în care se află procedurile penale.

Articolul 3

Dreptul de a avea acces la un avocat în cadrul procedurilor penale

(1) Statele membre se asigură că persoanele suspectate sau acuzate au dreptul de a avea acces la un avocat, astfel încât să li se permită persoanelor vizate să își exercite dreptul la apărare în mod practic și eficient.

(2) Persoanele suspectate sau acuzate au dreptul de a avea acces la un avocat fără nicio întârziere nejustificată. În orice caz, persoanele suspectate sau acuzate au dreptul de a avea acces la un avocat începând cu oricare dintre următoarele momente, luându-se în considerare cel care survine primul:

- (a) înainte de a fi interogate de poliție sau altă autoritate de aplicare a legii sau judiciară;
- (b) la desfășurarea unei acțiuni de anchetare sau de strângere de probe de către autoritățile de anchetă sau de către alte autorități competente, în conformitate cu alineatul (3) litera (c);
- (c) fără întârzieri nejustificate după lipsirea de libertate;
- (d) în cazul în care au fost citate să se înfățișeze în fața unei instanțe competente în materie penală, în timp util înainte ca acestea să se înfățișeze în fața respectivei instanțe.

(3) Dreptul de a avea acces la un avocat implică următoarele:

(a) statele membre asigură faptul că persoanele suspectate sau acuzate au dreptul de a avea întrevederi și de a comunica în mod confidențial cu avocatul care le reprezintă, inclusiv înaintea interogării efectuate de poliție sau o altă autoritate de aplicare a legii sau judiciară;

(b) statele membre se asigură că persoanele suspectate sau acuzate au dreptul ca avocatul lor să fie prezent și să participe efectiv atunci sunt interogate. O astfel de participare este în conformitate cu procedurile din dreptul intern, cu condiția ca astfel de proceduri să nu aducă atingere exercitării efective și substanței dreptului vizat. Atunci când un avocat participă la o interogare, faptul că o astfel de participare a avut loc se consemnează utilizând procedura de înregistrare în conformitate cu dreptul statului membru respectiv;

(c) statele membre se asigură că persoanele suspectate sau acuzate au dreptul ca avocatul lor să fie prezent cel puțin la următoarele acțiuni de anchetare sau de strângere de probe, în cazul în care acțiunile respective sunt prevăzute în dreptul intern și în cazul în care se impune sau se permite prezența persoanei suspectate sau acuzate la acțiunea în cauză:

(i) identificarea suspectilor;

(ii) confruntări;

(iii) reconstituiri ale unei infracțiuni.

(4) Statele membre încearcă să pună la dispoziție informațiile de ordin general pentru a facilita obținerea unui avocat de către persoanele suspectate sau acuzate.

Fără a aduce atingere dispozițiilor din dreptul intern privind prezența obligatorie a unui avocat, statele membre adoptă măsurile necesare pentru a se asigura că persoanele suspectate sau acuzate sunt în măsură să își exercite în mod efectiv dreptul de a avea acces la un avocat, cu excepția cazului în care acestea au renunțat la dreptul respectiv în conformitate cu articolul 9.

(5) În circumstanțe excepționale și numai în cursul urmăririi penale, statele membre pot să deroge temporar de la aplicarea alineatului (2) litera (c) atunci când poziția geografică izolată a unei persoane suspectate sau acuzate face imposibilă asigurarea dreptului persoanei de a avea acces la un avocat fără întârzieri nejustificate după lipsirea de libertate.

(6) În circumstanțe excepționale și numai în cursul urmăririi penale, statele membre pot deroga temporar de la aplicarea drepturilor prevăzute la alineatul (3) atunci când și în măsura în care acest lucru este justificat, ținându-se seama de circumstanțele specifice ale cauzei, pe baza unuia sau mai multora dintre următoarele motive imperioase:

(a) există o necesitate urgentă de a preveni consecințe negative grave pentru viața, libertatea sau integritatea fizică a unei persoane;

(b) este absolut necesară acțiunea imediată a autorităților de anchetă pentru a preveni periclitarea considerabilă a procedurilor penale.

Articolul 4

Confidențialitate

Statele membre respectă confidențialitatea comunicării dintre persoanele suspectate sau acuzate și avocatul lor în exercitarea dreptului de a avea acces la un avocat prevăzut în prezenta directivă. O astfel de comunicare include întrevederi, corespondență, conversații telefonice și alte forme de comunicare permise în temeiul dreptului intern.

Articolul 5

Dreptul de a informa o persoană terță cu privire la lipsirea de libertate

(1) Statele membre se asigură că persoanele suspectate sau acuzate care sunt lipsite de libertate au dreptul ca cel puțin o persoană, spre exemplu, o rudă sau un angajator, desemnată de acestea, să fie informată, fără întârzieri nejustificate, cu privire la lipsirea lor de libertate, dacă persoanele suspectate sau acuzate doresc acest lucru.

(2) În cazul în care persoana suspectată sau acuzată este un copil, statele membre se asigură că titularul răspunderii părintești a copilului este informat neîntârziat cu privire la lipsirea de libertate și motivele acesteia, cu excepția cazului în care acest lucru ar fi contrar intereselor superioare ale copilului, situație în care este informat un alt adult adecvat. În sensul prezentului alineat, o persoană care nu a împlinit vârsta de 18 ani este considerată copil.

(3) Statele membre pot deroga temporar de la aplicarea drepturilor prevăzute la alineatele (1) și (2) atunci când acest lucru este justificat având în vedere circumstanțele specifice ale cazului, pe baza unuia dintre următoarele motive imperioase:

(a) în cazul în care există o necesitate urgentă de a preveni consecințe negative grave pentru viața, libertatea sau integritatea fizică a unei persoane;

(b) în cazul în care există o necesitate urgentă de a preveni o situație în care ar putea avea loc periclitarea considerabilă a procedurilor penale.

(4) Atunci când statele membre derogă temporar de la aplicarea dreptului prevăzut la alineatul (2), acestea se asigură că o autoritate care răspunde de protecția sau bunăstarea copiilor este informată fără întârzieri nejustificate cu privire la lipsirea de libertate a copilului.

Articolul 6

Dreptul de a comunica cu persoane terțe în urma lipsirii de libertate

(1) Statele membre se asigură că persoanele suspectate sau acuzate care sunt lipsite de libertate au dreptul de a comunica fără întârzieri nejustificate cu cel puțin o terță persoană, precum o rudă, numită de acestea.

(2) Statele membre pot limita sau amâna exercitarea dreptului menționat la alineatul (1) având în vedere cerințe operative sau cerințele operative proporționale.

Articolul 7

Dreptul de a comunica cu autoritățile consulare

(1) Statele membre se asigură că persoanele suspectate sau acuzate care sunt resortisanți străini și care sunt lipsite de libertate au dreptul ca autoritățile consulare ale statului de care aparțin să fie informate cu privire la lipsirea acestora de libertate fără întârzieri nejustificate și să comunice cu respectivele autorități, dacă doresc acest lucru. Totuși, atunci când persoanele suspectate sau acuzate au două sau mai multe cetățenii, pot alege, dacă doresc, care dintre autoritățile consulare să fie informate cu privire la lipsirea de libertate și cu care doresc să comunice.

(2) Persoanele suspectate sau acuzate au, de asemenea, dreptul de a fi vizitate de autoritățile consulare ale statului lor, dreptul de a conversa și de a corespunde cu acestea și dreptul de a beneficia de reprezentare legală prin demersurile autorităților consulare, sub rezerva acordului respectivelor autorități și a dorințelor persoanelor suspectate sau acuzate vizate.

(3) Exercițarea drepturilor prevăzute în prezentul articol poate fi reglementată în dreptul sau în procedurile interne, cu condiția ca dreptul și procedurile respective să permită acordarea de efecte depline scopurilor pentru care sunt vizate aceste drepturi.

Articolul 8

Condiții generale pentru aplicarea derogărilor temporare

(1) Orice derogare temporară în temeiul articolului 3 alineatele (5) sau (6) și al articolului 5 alineatul (3):

(a) este proporțională și nu depășește ceea ce este necesar;

(b) este strict limitată în timp;

(c) nu se bazează exclusiv pe gravitatea presupusei infracțiuni; și

(d) nu aduce atingere caracterului echitabil general al procedurilor.

(2) Derogările temporare în temeiul articolului 3 alineatul (5) sau (6) pot fi autorizate numai printr-o decizie motivată corespunzător luată pe baza unei evaluări de la caz la caz, fie de o autoritate judiciară, fie de o altă autoritate competentă, cu condiția ca decizia acesteia să poată face obiectul controlului instanțelor. Decizia motivată corespunzător se înregistrează potrivit procedurii de înregistrare în concordanță cu dreptul statului membru respectiv.

(3) Derogările temporare în temeiul articolului 5 alineatul (3) pot fi autorizate numai de la caz la caz, fie de o autoritate judiciară, fie de o altă autoritate competentă, cu condiția ca decizia să poată fi supusă controlului instanțelor.

Articolul 9

Renunțare

(1) Fără a aduce atingere dreptului intern care prevede prezența sau asistența obligatorie a unui avocat, statele membre se asigură că, în ceea ce privește orice renunțare la un drept prevăzut la articolele 3 și 10:

(a) persoana suspectată sau acuzată a primit, în scris sau verbal, informații clare și suficiente într-un limbaj simplu și comprehensibil despre conținutul dreptului vizat și posibilele consecințe ale renunțării la el; și

(b) renunțarea se face în mod voluntar și neechivoc.

(2) Renunțarea, care poate fi făcută în scris sau verbal, precum și circumstanțele acesteia, se consemnează utilizând procedura de înregistrare, în conformitate cu dreptul statului membru în cauză.

(3) Statele membre se asigură că persoanele suspectate sau acuzate pot revoca o renunțare ulterior în orice moment al procedurilor penale și că acestea sunt informate cu privire la această posibilitate. O astfel de revocare produce efecte de la momentul în care a fost făcută.

Articolul 10

Dreptul de a avea acces la un avocat în procedurile privind mandatul european de arestare

(1) Statele membre se asigură că o persoană căutată are dreptul de a avea acces la un avocat în statul membru de executare după arestarea în temeiul mandatului european de arestare.

(2) În ceea ce privește conținutul dreptului de a avea acces la un avocat în statul membru de executare, persoanele căutate au următoarele drepturi în respectivul stat membru:

(a) dreptul de a avea acces la un avocat la momentul oportun și astfel încât să permită persoanei căutate să își exercite drepturile în mod efectiv și, în orice caz, fără întârzieri nejustificate de la momentul lipșirii de libertate;

(b) dreptul de a avea întrevederi și de a comunica cu avocatul care le reprezintă;

(c) dreptul ca avocatul lor să fie prezent și, în conformitate cu procedurile din dreptul intern, să participe la o audiere a persoanei căutate de către autoritatea judiciară de executare. Atunci când un avocat participă la audiere, acest fapt se consemnează utilizând procedura de înregistrare în conformitate cu dreptul statului membru respectiv.

(3) Drepturile stabilite la articolele 4, 5, 6, 7 și 9 și, atunci când se aplică o derogare temporară în temeiul articolului 5 alineatul (3), la articolul 8, se aplică *mutatis mutandis* procedurilor privind mandatul european de arestare în statul membru de executare.

(4) Autoritatea competentă din statul membru de executare informează, fără întârzieri nejustificate de la momentul privării de libertate, persoanele căutate că au dreptul de a angaja un avocat în statul membru emitent. Rolul avocatului respectiv din statul membru emitent este de a oferi asistență avocatului din statul membru de executare furnizându-i informații și consultanță pentru a permite persoanei căutate să își exercite efectiv drepturile în temeiul Deciziei-cadru 2002/584/JAI.

(5) În situația în care persoanele căutate doresc să își exercite dreptul de a desemna un avocat în statul membru emitent și nu au încă un astfel de avocat, autoritatea competentă din statul membru de executare informează prompt autoritatea competentă din statul membru emitent. Fără întârzieri nejusti-

ficate, autoritatea competentă din statul membru respectiv furnizează informații persoanelor căutate pentru a le ajuta să angajeze un avocat în locul respectiv.

(6) Dreptul persoanei căutate de a desemna un avocat în statul membru emitent nu aduce atingere termenelor instituite prin Decizia-cadru 2002/584/JAI sau obligației autorității judiciare de executare de a decide, în termenele prevăzute și în condițiile definite în temeiul respectivei decizii-cadru, dacă persoana urmează a fi predată.

Articolul 11

Asistența juridică

Prezenta directivă nu aduce atingere dreptului intern privind asistența juridică, care se aplică în conformitate cu carta și cu convenția.

Articolul 12

Căi de atac

(1) Statele membre se asigură că persoanele suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale, precum și persoanele căutate în cursul procedurilor privind mandatul european de arestare, au o cale de atac efectivă potrivit dreptului intern în cazul încălcării drepturilor lor în temeiul prezentei directive.

(2) Fără a aduce atingere normelor și sistemelor naționale privind admisibilitatea probelor, statele membre se asigură că, în cadrul procedurilor penale, atunci când se evaluează declarațiile făcute de persoane suspectate sau acuzate sau probele obținute prin încălcarea dreptului lor la un avocat sau în cazul în care o derogare de la acest drept a fost autorizată în conformitate cu articolul 3 alineatul (6), dreptul la apărare și echitatea procedurilor sunt respectate.

Articolul 13

Persoanele vulnerabile

Statele membre se asigură că, în aplicarea prezentei directive, sunt luate în considerare necesitățile specifice ale persoanelor suspectate vulnerabile și ale persoanelor acuzate vulnerabile.

Articolul 14

Clauză de menținere a nivelului de protecție

Nicio dispoziție din prezenta directivă nu se interpretează ca reprezentând o limitare a vreunui drept sau garanție procedurală, nici ca o derogare de la acestea, care sunt asigurate potrivit cartei, convenției și altor dispoziții relevante din dreptul internațional sau din dreptul oricărui stat membru care prevede un nivel mai ridicat de protecție.

Articolul 15

Transpunere

(1) Statele membre asigură intrarea în vigoare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive până la 27 noiembrie 2016. Statele membre informează de îndată Comisia cu privire la aceasta.

(2) Atunci când statele membre adoptă măsurile respective, acestea conțin o trimitere la prezenta directivă sau sunt însoțite de o asemenea trimitere la data publicării lor oficiale. Statele membre stabilesc modalitățile de efectuare a acestei trimiteri.

(3) Statele membre transmit Comisiei textul măsurilor de drept intern pe care le adoptă în domeniul reglementat de prezenta directivă.

Articolul 16

Raportul

Până la 28 noiembrie 2019, Comisia prezintă Parlamentului European și Consiliului un raport de evaluare a măsurii în care statele membre au adoptat măsurile necesare pentru a se conforma prezentei directive, inclusiv o evaluare a aplicării articolului 3 alineatul (6) coroborat cu articolul 8 alineatele (1) și (2), însoțit, dacă este necesar, de propuneri legislative.

Articolul 17

Intrarea în vigoare

Prezenta directivă intră în vigoare în a douăzecea zi de la data publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

Articolul 18

Destinatari

Prezenta directivă se adresează statelor membre în conformitate cu tratatele.

Adoptată la Strasbourg, 22 octombrie 2013.

Pentru Parlamentul European

Președintele

M. SCHULZ

Pentru Consiliu

Președintele

V. LEŠKEVIČIUS